

Nr 275.

Av herr **Henrikson m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående
inskränkning i omfattningen av viss kronan tillhörig fiske-
rätt i ån Viskan.

Inom Åhs socken av Viske härad, Hallands län finns i ån Viskan en Kungl. Maj:t och kronan tillhörig fiskerättighet, vilken till följd av den betydande omfattning, i vilken den av ålder utövats till förfång för ett stort antal enskilda, ofta givit anledning till tvistigheter och försök att åstadkomma inskränkningar eller ändringar i densamma. Rättigheten har nämligen ansetts och anses ännu alltjämt innebära så väsentliga privilegier för dess innehavare, att vanliga äganderättsbegrepp åsidosättas och jämväl näringsrättsliga bestämmelser, givna i det allmännas intresse, delvis rubbas. Sålunda förklarades t. ex. i en dom 1827, vilken sedermera av högsta domstolen bekräftades, att kronan och dess rättsinnehavare vore »berättigade, hädanefter såsom hitintills, att i Viske å emellan laxgården och havet ensamt och uteslutande idka fiske, så att ingen av när eller fjärran boende, vid äventyr, ovanberörde författning och lagrum utstakade, måtte fördrista sig att däruti göra något intrång.» Och alldeles nyligen har Viske häradsrätt avslagit ett försök att få åtminstone någon öppning i det fasta laxfisket.

Fiskerättigheten, officiellt kallad kronolaxfisket Åsbro nr 1, utövas dels vid Åsbro ungefär 5 km. från Viskans utlopp i Klosterfjorden i form av laxfångst vid fast fiske, dels i Viskan allt ifrån berörda fasta fiske hela sträckan ut till åns mynning beträffande all slags fisk.

Vid det fasta laxfisket hålles under den tid av året, då laxfångst lagligen får äga rum, vattendraget avstängt till hela dess bredd genom spjälgrindar, insatta mellan de på vissa avstånd från varandra i ån anbragta stenkaven. Någon möjlighet för lax eller annan fisk av fångstvärd storlek att passera förbi detta fiske torde ej finnas, ett sakförhållande som beträffande vattendrag av Viskans storlek och betydelse torde höra till sällsyntheterna.

Den andra delen av kronans fiskerättighet, nämligen fiskandet av all slags fisk i vattendraget nedanför laxfisket, innebär att kronan, ehuru ej vatten- eller strandägare annat än vid egendomen Åskloster vid själva åmynningen, ensam har rätt att fånga fisk i denna del av vattendraget, under det att de strandägande i övrigt, ett betydande

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 122 häft. (Nr 275—277.)

antal byar och hemman, äro fullständigt berövade fiskerätt i de vattenområden, som angränsa deras ägor. Kronofisket har sedan länge i sin helhet varit utarrenderat till privata personer. Arrendet lär för närvarande utgöra 2,000 kronor årligen.

Som ovan nämnts, hava de rådande förhållandena givit anledning till upprepade rättstvister, och man må väl medgiva, att detta är förklarligt. Det måste för vanliga äganderätts- och fiskerättsbegrepp förefalla egendomligt, att ett på en svunnen tids helt olika rättsåskådning grundat privilegium, från början troligen avsett att vara icke statsegendom, utan en den danske konungens privata tillhörighet, ännu århundreden senare skall få utgöra väsentlig inskränkning i en mängd hemmansägares utövning av strand- och vattenrätt och möjliggöra ett undantag från den eljest strängt fasthållna principen om öppethållande i det allmännas intresse av viss del i vattendrag, i all synnerhet då vattendraget är av sådan storlek och betydelse som det här ifrågavarande.

Kronan har emellertid i alla rättstvister avgått med seger, och dess rätt torde, i allt väsentligt åtminstone, vara fastslagen. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida ett fasthållande vid detta privilegium verkligen i längden bör ske, huruvida den ekonomiska fördel, som kronan drager av fisket, verkligen är av den betydelse, att ingen hänsyn bör tagas till nu rådande rättsuppfattning och numera föreliggande faktiska förhållanden. Det synes tvärtom vara synnerligen önskvärt, om någon förändring härutinnan kunde åstadkommas och att kronan för det ändamålet avstode en del av sin rätt emot något vederlag från de i saken intresserade strandägarnes sida. Dels borde någon öppning i laxfisket erhållas, och dels borde strandägarne nedanför detta tillerkännas samma fiskerätt, som under vanliga förhållanden tillkommer strandägare.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och på vilka villkor en inskränkning i omfattning av kronans fiskerätt i ån Viskan vid kronolaxfisket nr 1 Åsbro må kunna göras till förmån för strandägare och andra rättsägare i vattendraget nedanför nämnda laxfiske.

Stockholm den 31 januari 1917.

A. Henrikson. Anders Elisson. Nils Johansson. P. J. Persson.